

John Grisham

De onschuldigen

A.W. Bruna Uitgevers

1

Duke Russell is niet schuldig aan de gruwelijke misdaden waarvoor hij is veroordeeld, maar toch zal hij daarvoor over een uur en vierenveertig minuten worden geëxecuteerd. Zoals altijd tijdens deze afschuwelijke avonden lijkt de klok, als het laatste uur dichterbij komt, sneller te tikken. Twee keer eerder, in andere staten, heb ik de countdown meegemaakt. De ene keer ging het volgens plan door en sprak mijn man zijn laatste woorden uit. De andere keer werd het tijdens een miraculeus einde afgeblazen.

Het aftellen gaat niet gebeuren, vanavond in elk geval niet. De hoogste leiding van de staat Alabama slaagt er misschien ooit in om Duke zijn laatste maaltijd te serveren voordat ze een naald in zijn arm steken, maar vanavond niet. Hij zit pas negen jaar in de dodencel. Het gemiddelde in deze staat is vijftien, twintig is niet ongebruikelijk. Er is een beroepsprocedure aanhangig gemaakt ergens in het Eleventh Circuit in Atlanta, en als die binnen het uur op het bureau van de juiste griffiemedewerker belandt wordt deze executie opgeschort. Dan keert Duke terug naar de gruwelen van eenzame opsluiting en in leven blijven om op een andere dag te sterven.

Hij is al vier jaar mijn cliënt. Zijn team bestaat uit een gigantisch advocatenkantoor in Chicago dat er duizenden pro-Deo-uren in heeft gestoken en een antidoodstrafgroepering uit Birmingham die niet erg groot is. Vier jaar geleden, nadat ik ervan overtuigd was geraakt dat hij onschuldig was, heb ik

zijn zaak aangenomen. Op dit moment heb ik vijf zaken, allemaal onterechte veroordelingen, volgens mij tenminste.

Ik heb een van mijn cliënten zien sterven. Ik denk nog steeds dat hij onschuldig was, alleen kon ik dat niet op tijd bewijzen. Een is genoeg.

Voor de derde keer vandaag loop ik Alabama's dodencellen binnen en ik blijf staan bij de metaaldetector bij de voordeur, waar twee fronsende bewakers hun territorium bewaken. Eén heeft een klembord in de hand en kijkt me aan alsof hij sinds mijn bezoek twee uur geleden mijn naam is vergeten.

'Post, Cullen Post,' zeg ik tegen de sukkel. 'Voor Duke Russell.'

Hij scant zijn klembord alsof daar belangrijke informatie op staat, vindt wat hij zoekt en knikt naar een plastic mandje op een korte lopende band. Daarin leg ik, net als eerder, mijn aktetas en mobieltje.

'Horloge en riem?' vraag ik als een echte wijsneus.

'Nee,' gromt hij met tegenzin.

Ik loop door de detector, mag doorlopen en alweer mag een *innocence*-advocaat – die opkomt voor onschuldig veroordeelden – ongewapend de dodencellen in. Ik pak mijn aktetas en mobieltje, en loop achter de andere bewaker aan door een steriele gang naar een muur van tralies. Hij knikt, schakelaars klikken en klakken, de tralies schuiven open en dan lopen we door een andere gang, steeds dieper dit afschuwelijke gebouw in. We slaan een hoek om en daar wachten een paar mannen voor een stalen deur zonder raam. Vier dragen een uniform, twee een pak. Een van de laatsten is de gevangenis-directeur.

Hij kijkt me ernstig aan en stapt naar me toe. 'Hebt u even tijd?'

'Niet veel,' antwoord ik.

We lopen bij de groep vandaan voor een gesprek onder vier ogen.

Hij is geen slechte man, hij doet alleen maar zijn werk, zijn werk dat nieuw voor hem is zodat hij nooit eerder een executie heeft uitgevoerd. Hij is ook de vijand, en wat hij ook wil, van mij krijgt hij het niet.

We gaan dicht bij elkaar staan, alsof we vrienden zijn, en hij fluistert: 'Hoe ziet het eruit?'

Ik kijk om me heen alsof ik de situatie wil inschatten en zeg: 'Jeetje, ik weet het niet, hoor. Volgens mij lijkt het op een executie.'

'Kom op, Post. Onze advocaten zeggen dat het doorgaat.'

'Jullie advocaten zijn stomkoppen. We hebben dit gesprek al eerder gevoerd.'

'Toe nou, Post. Hoe liggen de kansen op dit moment?'

'Fiftyfifty,' lieg ik.

Dat verbaast hem en hij weet niet goed hoe hij moet reageren.

'Ik wil graag naar mijn cliënt,' zeg ik.

'Natuurlijk,' zegt hij, luider, alsof hij gefrustreerd is. Hij wil niet dat het lijkt alsof hij met me samenwerkt, dus beent hij weg.

De bewakers stappen achteruit, terwijl een van hen de deur opent.

In de Death Room ligt Duke met gesloten ogen op een veldbed. Voor deze feestelijke gebeurtenis heeft hij een kleine kleuren-tv en mag hij kijken naar wat hij maar wil. Het geluid staat uit, terwijl het kabelnieuws zich druk maakt over bosbranden in het westen. Op nationaal niveau is zijn countdown geen belangrijk nieuwsitem.

Elke staat heeft voor een executie zijn eigen stomme rituelen, die allemaal zijn ontworpen om zo veel mogelijk drama te creëren. Hier is een 'vol contact'-bezoek van naaste familieleden in de grote bezoekeruimte toegestaan. Om tien uur 's avonds brengen ze de terdoodveroordeelde naar de Death Room, naast de Death Chamber, waar hij ter dood zal wor-

den gebracht. Een geestelijke en een advocaat mogen bij hem zijn, maar verder niemand. Zijn laatste maaltijd wordt rond halfelf geserveerd en hij mag bestellen wat hij maar wil, behalve alcohol.

‘Hoe gaat het?’ vraag ik nadat hij rechtop is gaan zitten en glimlacht.

‘Heb me nooit beter gevoeld. Al nieuws?’

‘Nog niet, maar ik ben nog steeds optimistisch. We zouden snel iets moeten horen.’

Duke is achtendertig en blank. Voordat hij werd gearresteerd voor verkrachting en moord bestond zijn strafblad uit twee keer rijden onder invloed en een paar boetes voor snelheidsovertredingen; geen enkel geweldsmisdrijf. Toen hij jonger was, was hij een feestbeest en een herrieschopper, maar na negen jaar eenzame opsluiting is hij veel rustiger. Het is mijn werk hem vrij te krijgen, iets wat op dit moment een belachelijke droom lijkt.

Ik pak de afstandsbediening en zet de tv op een zender van Birmingham, maar laat het geluid uit.

‘Je lijkt vol vertrouwen,’ zegt hij.

‘Dat kan ik me permitteren. Ik ben niet degene die de naald krijgt.’

‘Je bent een grapjas, Post.’

‘Relax, Duke.’

‘Relax?’ Hij zet zijn voeten op de grond en glimlacht weer. Hij ziet er inderdaad vrij relaxed uit, gezien de omstandigheden. Hij lacht en vraagt: ‘Herinner je je Lucky Skelton?’

‘Nee.’

‘Ze kregen hem uiteindelijk wel, een jaar of vijf geleden, maar pas nadat ze hem drie keer zijn laatste maaltijd hadden geserveerd. Hij liep drie keer over de loopplank voordat hij de naald kreeg. Pizza met worst en een kersencola.’

‘En wat heb jij besteld?’

‘Biefstuk met friet, en zes blikjes bier.’

‘Dat bier kun je vergeten.’

‘Ga jij me hier vandaan halen, Post?’

‘Vanavond niet, maar ik ben ermee bezig.’

‘Als ik vrijkom duik ik meteen een bar in en drink koude biertjes tot ik helemaal lam ben.’

‘Dan ga ik met je mee. Hier is de gouverneur.’ Hij verschijnt op het scherm en ik zet het geluid aan.

Hij staat voor een rij microfoons en in het licht van camera’s. Donker pak, stropdas met paisleyprint, wit overhemd, elk geveerd haartje met gel precies op de juiste plek aangebracht. Een wandelende campagneadvertentie. Voldoende getergd zegt hij: ‘Ik heb de zaak van meneer Russell grondig opnieuw bekeken en uitgebreid met mijn onderzoekers besproken. Ik heb ook gesproken met de familie van Emily Broone, het slachtoffer van de misdaden van meneer Russell, en de familie is faliekant tegen het idee van clementie. Na afweging van alle aspecten van deze zaak heb ik besloten dat zijn veroordeling stand mag houden. Het bevel van de rechtbank zal worden gehandhaafd en de executie zal doorgang vinden. Het volk heeft gesproken. Clementie voor meneer Russell is derhalve afgewezen.’ Hij verkondigt dit met zoveel drama als hij maar kan opbrengen, daarna buigt hij en loopt langzaam achteruit bij de camera’s vandaan, waarmee zijn grootse optreden afgelopen is. *Elvis has left the building.*

Drie dagen geleden vond hij de tijd om me een gesprek van vijftien minuten toe te staan, waarna hij ons ‘privégesprek’ besprak met zijn favoriete verslaggevers. Als zijn beoordeling inderdaad zo grondig was geweest, zou hij weten dat Duke Russell niets te maken had met de verkrachting van en moord op Emily Broone elf jaar geleden.

Ik zet het geluid weer uit en zeg: ‘Dit verbaast me niet.’

‘Heeft hij ooit iemand clementie gegeven?’ vraagt Duke.

‘Natuurlijk niet.’

Na een luide klop op de deur zwaait die open. Twee bewakers komen binnen en een van hen rolt een tafeltje naar binnen met Dukes laatste maaltijd. Ze zetten het neer en verdwijnen.

Duke kijkt naar de biefstuk met friet, een vrij dun plakje chocoladecake en ijsthee en zegt: 'Geen bier.'

'Geniet van je ijsthee.'

Hij gaat op het bed zitten en begint te eten. Het eten ruikt heerlijk en ik realiseer me dat ik al minstens vierentwintig uur niets heb gegeten.

'Wil je wat friet?' vraagt hij.

'Nee, dank je.'

'Ik kan dit toch niet allemaal op. Om de een of andere reden heb ik niet veel trek.'

'Hoe ging het met je moeder?'

Hij propt een groot stuk biefstuk naar binnen en kauwt langzaam. 'Niet erg goed, zoals te verwachten was. Heel veel tranen. Dat was heel naar.'

De mobiele telefoon in mijn zak trilt en ik haal hem eruit. Ik kijk naar het scherm, zie de naam van de beller en zeg: 'Dit is het.' Ik kijk glimlachend naar Duke en neem op.

Het is de griffiemedewerker van het Eleventh Circuit, een man die ik vrij goed ken. Hij vertelt me dat zijn baas zojuist een gerechtelijk bevel heeft ondertekend waardoor de executie wordt uitgesteld met als argument dat er meer tijd nodig is om vast te stellen of Duke Russell een eerlijk proces heeft gehad. Ik vraag hem wanneer de opschorting bekend wordt gemaakt en hij antwoordt: 'Onmiddellijk.'

Ik kijk mijn cliënt aan en zeg: 'Je hebt uitstel. Geen naald voor jou vanavond. Hoe lang heb je nodig om die biefstuk op te eten?'

'Vijf minuten,' zegt hij met een brede glimlach, terwijl hij nog een stukje biefstuk afsnijdt.

'Kun je me tien minuten geven?' vraag ik de griffiemedede-

werker. 'Mijn cliënt wil zijn laatste maaltijd graag opeten.' We onderhandelen en komen uiteindelijk zeven minuten overeen. Ik bedank hem, verbreek de verbinding en toets een ander nummer in. 'Eet snel,' zeg ik.

Hij heeft opeens weer trek en zit als een varken bij de trog genoeglijk te schransen.

De architect van Dukes onterechte veroordeling is Chad Falwright, een openbaar aanklager uit een klein stadje. Op dit moment zit hij een paar honderd meter verderop in het administratiegebouw van de gevangenis te wachten op het belangrijkste moment uit zijn carrière. Hij denkt dat hij om halftwaalf naar een gevangenisbusje wordt geëscorteerd, samen met de familie Broone en de plaatselijke sheriff, waarna ze naar de dodencel worden gereden en naar een klein vertrek worden gebracht met een groot raam dat met een gordijn is afgeschermd. Zodra ze daar zitten, denkt Chad, zullen ze wachten op het moment waarop Duke met naalden in zijn armen aan de brancard wordt vastgebonden en het gordijn op een dramatische manier wordt opengetrokken. Voor een openbaar aanklager is er geen groter gevoel van vervulling dan wanneer hij getuige is van een executie waar hij verantwoordelijk voor is. Maar dat heerlijke moment zal Chad worden ontzegd.

Ik toets zijn nummer in en hij neemt snel op. 'Met Post,' zeg ik. 'Vanuit de dodencellen met slecht nieuws. Het Eleventh Circuit heeft net uitstel bekendgemaakt. Het ziet er naar uit dat je met de staart tussen de benen terug moet kruipen naar Verona.'

Hij stamelt wat en zegt moeizaam: 'Wát?'

'Je hebt me gehoord, Chad. Je onterechte veroordeling gaat de mist in en dichter bij Dukes dood dan nu zul je niet komen, ook al moet ik toegeven dat je er verdomd dichtbij was. Het Eleventh Circuit heeft twijfels over de onbelangrijke kwestie van een eerlijk proces, dus moet het opnieuw. Het is

voorbij, Chad. Het spijt me dat ik je langverwachte feestje moet verpesten.'

'Is dit een grap, Post?'

'Ja, natuurlijk. We zitten hier te gieren van het lachen in de dodencellen. Je hebt de hele dag plezier gehad tijdens je gesprekken met de journalisten, dus geniet hier ook maar van.'

Om te zeggen dat ik walg van deze vent zou een enorm understatement zijn.

Ik verbreek de verbinding en kijk naar Duke, die genietend zit te eten.

Met zijn mond vol biefstuk vraagt hij: 'Kun je mijn moeder voor me bellen, zodat ik haar gerust kan stellen?'

'Nee. Alleen advocaten mogen hier een mobieltje gebruiken, maar ze zal het snel genoeg weten. Schiet op.'

Hij spoelt zijn eten weg met de ijsthee en valt aan op de chocoladecake.

Ik pak de afstandsbediening en zet het geluid aan. Terwijl hij zijn bord leegschraapt zien we een ademloze journalist ergens op het gevangensterrein staan die ons stotterend vertelt dat uitstel is toegekend. Hij ziet er verwilderd en ontdaan uit, en overall om hem heen heerst verwarring.

Een paar seconden later wordt er op de deur geklopt en komt de gevangenisdirecteur binnen. Hij kijkt naar de tv en zegt: 'Jullie hebben het dus gehoord, neem ik aan?'

'Inderdaad, directeur, sorry dat we je feestje hebben verpest. Zeg maar tegen je mannen dat ze moeten wachten en laat het busje alsjeblieft komen.'

Duke veegt zijn mond af met zijn mouw, begint te lachen en zegt: 'Kijk niet zo teleurgesteld, directeur.'

'Nee, eerlijk gezegd ben ik opgelucht,' zegt hij, maar de waarheid is duidelijk. Ook hij heeft de hele dag met journalisten gesproken en genoten van zijn plekje in de schijnwerpers. Maar opeens is zijn opwindende eindsprint geëindigd met een val.

‘Ik ben weg,’ zeg ik en ik geef Duke een hand.

‘Bedankt, Post,’ zegt hij.

‘Je hoort van me.’

Ik loop naar de deur en zeg tegen de directeur: ‘Breng de gouverneur alsjeblieft mijn groeten over.’

Ik word naar buiten geëscorteerd, waar de koele lucht heerlijk aanvoelt.

Een bewaker brengt me naar een ongemarkeerd gevangenisbusje dat een meter van de buitendeur klaarstaat. Ik stap in en hij sluit het portier. ‘De hoofduitgang,’ zeg ik tegen de chauffeur.

Terwijl ik over het uitgestrekte terrein van Holman Correctional Facility rijd, realiseer ik me opeens dat ik uitgeput en hongerig ben. En opgelucht. Ik sluit mijn ogen, adem diep in en verwerk het wonder dat Duke voorlopig zal blijven leven. Ik heb zijn leven gered, voorlopig tenminste. Om hem vrij te krijgen zal een ander wonder nodig zijn.

Om redenen die alleen de leiding van deze gevangenis kent is er al vijf uur sprake van een *lockdown*, waardoor alle gevangenen opgesloten zitten in hun cel. Alsof woedende gevangenen een Bastille-achtige opstand zouden kunnen organiseren en de dodencellen bestormen om Duke te bevrijden. Nu komt er een einde aan de lockdown; de opwinding is voorbij. Het extra personeel dat moest aantreden om de orde te handhaven vertrekt en ik wil hier alleen nog maar weg. Mijn auto staat op een kleine parkeerplaats vlak bij de hoofduitgang, waar de tv-ploegen hun spullen inpakken en zich klaarmaken om naar huis te gaan. Ik bedank de chauffeur, stap in mijn kleine Ford-suv en rijd snel weg. Nadat ik drie kilometer over de snelweg heb gereden stop ik bij een gesloten plattelandswinkel om iemand te bellen.

Hij heet Mark Carter: blanke man, drieëndertig, woont in een kleine huurwoning in Bayliss, een stadje zestien kilometer van Verona. In mijn dossiers heb ik foto's van zijn huis en

pick-up en van zijn vriendin, met wie hij samenwoont. Elf jaar geleden heeft Carter Emily Broone verkracht en vermoord, wat ik nu alleen nog maar hoef te bewijzen.

Met een wegwerptelefoon bel ik zijn mobiele nummer, een nummer dat ik niet hoor te hebben.

Nadat de telefoon vijf keer over is gegaan zegt hij: ‘Hallo.’

‘Spreek ik met Mark Carter?’

‘Wie wil dat weten?’

‘Je kent me niet, Carter, maar ik bel vanuit de gevangenis. Duke Russell heeft net uitstel van executie gekregen, dus moet ik je helaas vertellen dat de zaak nog steeds open is. Zit je tv te kijken?’

‘Wie is dit?’

‘Ik weet zeker dat je naar de tv zit te kijken, Carter, dat je op je dikke kont zit naast je dikke vriendin en bidt dat de staat Duke eindelijk doodmaakt voor jouw misdaad. Je bent een waardeloze hufter, Carter, omdat je bereid bent hem te zien sterven voor iets wat jij hebt gedaan. Wat ben jij een lafbek!’

‘Zeg dat eens recht in mijn gezicht.’

‘O, maar dat ga ik ook zeker doen, Carter, op een dag in een rechtszaal. Ik ga de bewijzen vinden en dan duurt het niet lang meer of Duke wordt vrijgelaten. Dan neem jij zijn plaats in. Ik kom je halen, Carter.’

Ik verbreek de verbinding voordat hij nog iets kan zeggen.

2

Omdat benzine iets goedkoper is dan een goedkoop motel, rijd ik 's nachts vaak urenlang over verlaten wegen. Zoals altijd zeg ik tegen mezelf dat ik later wel zal slapen, alsof ik binnenkort heel lang kan slapen. Maar in werkelijkheid dut ik veel, maar slaap ik zelden, iets wat waarschijnlijk niet zal veranderen. Ik heb mezelf opgezadeld met de ellende van onschuldige mensen die wegrotten in de gevangenis terwijl verkrachters en moordenaars vrij rondlopen.

Duke Russell is veroordeeld in een uiterst conservatief achterafstadje waar de helft van de juryleden amper kan lezen en iedereen zich gemakkelijk laat misleiden door twee pompeuze en zogenaamde experts die door Chad Falwright naar de getuigenbank waren geroepen. De eerste was een gepensioneerde tandarts uit een klein stadje in Wyoming. Hoe deze man helemaal in Verona, Alabama, terecht kwam is een ander verhaal. Met ernstig overwicht, een fraai pak en een indrukwekkende woordenschat verklaarde hij dat drie bijtafdrukken op de armen van Emily Broone waren aangebracht door Dukes tanden. Deze clown verdient de kost door in het hele land te getuigen, altijd voor de openbaar aanklager en altijd tegen een leuk tarief, en in zijn verwrongen geest is een verkrachting niet gewelddadig genoeg tenzij de verkrachter er op de een of andere manier in slaagt om het slachtoffer zo hard te bijten dat er bijtafdrukken ontstaan. Zo'n ongefundeerde en belachelijke theorie zou tijdens het kruisverhoor boven water moeten komen, maar Dukes advocaat was te dronken of hij zat te pitten.

De tweede expert was afkomstig van het criminologielaboratorium van de staat. Zijn expertisegebied was, en is nog steeds, haaranalyse. Op Emily's lichaam werden zeven schaamharen gevonden en deze man overtuigde de jury ervan dat die afkomstig waren van Duke. Dat was niet zo. Ze waren waarschijnlijk van Mark Carter, maar dat weten we niet, nog niet. De plaatselijke sukkels die het onderzoek leidden hadden hoogstens tijdelijk belangstelling voor Carter als mogelijke verdachte, hoewel hij de laatste persoon is die in de nacht waarin Emily verdween met haar is gezien.

Bijtafdrukken en haaranalyse zijn in de meest vooruitstrevende jurisdicties in twijfel getrokken, want beide maken deel uit van dat pathetische en steeds veranderende kennisgebied dat bij advocaten bekendstaat als 'nepwetenschap'. Hoeveel onschuldige mensen een lange straf uitzitten dankzij ongekwalificeerde experts en hun ongefundeerde schuldtheorieën weet niemand.

Iedere advocaat die zijn geld waard is zou deze beide experts tijdens het kruisverhoor alle hoeken van de rechtszaal hebben laten zien, maar Dukes advocaat was de drieduizend dollar die de staat hem betaalde absoluut niet waard. Sterker nog, hij was geen cent waard. Hij had weinig strafrechtveraring, stonk tijdens het proces naar alcohol, was gruwelijk onvoorbereid, was ervan overtuigd dat zijn cliënt schuldig was, kreeg in het jaar na het proces drie boetes voor rijden onder invloed, werd geroyeerd en stierf uiteindelijk aan levercirrose.

En ik word geacht de brokstukken op te rapen en voor gerechtigheid te zorgen. Maar niemand heeft me opdracht gegeven voor deze zaak. Zoals altijd doe ik dit werk als vrijwilliger.

Ik rijd over de snelweg naar Montgomery, een rit van tweeënhalve uur, dus heb ik alle tijd om plannen te maken. Als ik een motel nam zou ik toch niet kunnen slapen, want ik ben

veel te opgefokt door het wonder op het allerlaatste moment dat ik onverwacht voor elkaar heb gekregen. Ik stuurde een berichtje naar de griffiemedewerker in Atlanta om hem te bedanken. Ik stuurde ook een berichtje naar mijn baas, die nu hopelijk ligt te slapen.

Ze heet Vicki Gourley en werkt in het kantoor van onze kleine stichting in het oude deel van Savannah. Twaalf jaar geleden heeft zij met haar eigen geld Guardian Ministries – Verdedigers van de Kerk – opgericht. Vicki is een gelovige christen die zegt dat haar werk is ontleend aan het evangelie. Jezus zei: denk aan de gevangenen. Ze brengt weinig tijd door in gevangenschappen, maar werkt vijftien uur per dag om te proberen onschuldigen vrij te krijgen. Jaren geleden zat ze in een jury die een jonge man schuldig verklaarde aan moord en hem de doodstraf gaf. Twee jaar later bleek dat dit een foutief vonnis was. De openbaar aanklager had ontlastende bewijzen achtergehouden en een gevangenisverklapper gevraagd een meinedige verklaring af te leggen. De politie had bewijsmateriaal geplaatst en tegen de jury gelogen. Toen de moordenaar door DNA-onderzoek werd geïdentificeerd, verkocht Vicki haar tapijtwinkel aan haar neven en richtte met de opbrengst Guardian Ministries op.

Ik was haar eerste werknemer. Nu hebben we er nog iemand bij.

We hebben ook een freelancer, François Tatum. Hij is een zwarte man van vijfenveertig die zich als tiener realiseerde dat het leven op het platteland van Georgia misschien gemakkelijker zou zijn als hij zichzelf Frankie noemde in plaats van François. Zijn moeder had kennelijk Haïtiaans bloed en gaf haar kinderen Franse namen die onbekend waren in haar afgelegen hoekje van de Engelssprekende wereld.

Frankie was mijn eerste *exoneree*: iemand die is veroordeeld voor een misdaad maar wiens onschuld later wordt bewezen, waarna hij is vrijgelaten uit de gevangenis. Toen ik hem leer-

de kennen zat hij in de gevangenis in Georgia voor een moord die een ander had gepleegd, maar waarvoor hij tot een levenslange gevangenisstraf was veroordeeld. In die tijd was ik hulpbisschop in een kleine kerk in Savannah. We hadden een gevangeniskerk en zo heb ik Frankie leren kennen. Hij was geobsedeerd door zijn onschuld en praatte nergens anders over. Hij was slim en ongelofelijk belezen, en hij had zichzelf de wet vanbinnen en vanbuiten geleerd. Na twee bezoeken had hij me overtuigd.

In de eerste fase van mijn juridische carrière verdedigde ik mensen die geen advocaat konden betalen. Ik had honderden cliënten en al gauw had ik het punt bereikt waarop ik aannam dat ze allemaal schuldig waren. Ik had nooit zelfs maar een moment stilgestaan bij de benarde positie van mensen die ten onrechte zijn veroordeeld. Frankie heeft dat allemaal veranderd. Ik begon aan een onderzoek van zijn zaak en realiseerde me al snel dat ik waarschijnlijk in staat was zijn onschuld te bewijzen. Toen leerde ik Vicki kennen en zij bood me een baan aan waarmee ik zelfs minder verdiende dan met mijn pastorale werk. Dat is nog steeds zo.

Dus werd François Tatum de eerste cliënt van Guardian Ministries. Nadat hij veertien jaar in de gevangenis had gezeten was hij volkomen verlaten door zijn familie. Al zijn vrienden waren verdwenen. Zijn moeder had hem en zijn broers en zussen gedumpt voor het huis van een tante en is nooit meer teruggezien. Hij heeft zijn vader nooit gekend. Toen ik hem in de gevangenis leerde kennen was ik zijn eerste bezoeker in twaalf jaar. Deze totale verwaarlozing klinkt verschrikkelijk, maar er was een lichtpuntje. Nadat hij volledig was vrijgesproken en was vrijgelaten kreeg Frankie heel veel geld van de staat Georgia en van de plaatselijke politie die hem gevangen had gezet. En omdat hij geen familie of vrienden had die hem belaagden met verzoeken om geld omarmde hij zijn vrijheid en verdween zonder sporen na te

laten. Hij heeft een klein appartement in Atlanta en een postbus in Chattanooga, zit het grootste deel van zijn tijd op de weg en geniet van de open ruimte. Zijn geld staat op verschillende banken in het Zuiden, zodat niemand het kan vinden. Hij vermijdt relaties, omdat al zijn relaties hem hebben getekend. Daarom, en omdat hij altijd bang is dat iemand achter zijn geld aan zit.

Frankie vertrouwt mij en niemand anders. Toen zijn processen afgerond waren bood hij me een gigantisch honorarium aan. Ik weigerde, want hij had elke cent van dat geld verdiend door zijn tijd in de gevangenis te overleven. Toen ik voor Guardian ging werken legde ik de eed van de armoede af. Als mijn cliënten van twee dollar per dag kunnen leven, dan is het minste wat ik kan doen zo goedkoop mogelijk leven.

Ten oosten van Montgomery stop ik bij een chauffeurscafé in de buurt van Tuskegee. Het is nog donker, nog geen zes uur, en de met grind verharde parkeerplaats staat vol grote vrachtwagens met een stationair draaiende motor terwijl hun chauffeurs slapen of ontbijten. Het is druk in het café en meteen komt me de zware geur van bacon en worst tegemoet. Achterin zwaait iemand naar me. Frankie heeft een zitje weten te veroveren.

Omdat we op het platteland van Alabama zijn, begroeten we elkaar met een keurige handdruk in plaats van met onze gebruikelijke omhelzing. Als twee mannen, een zwarte en een blanke, elkaar in een druk chauffeurscafé omhelzen is het mogelijk dat we een paar blikken trekken, ook al vinden we dat niet belangrijk. Frankie heeft meer geld dan al deze mannen bij elkaar en is nog altijd mager en vliegensvlug door zijn tijd in de gevangenis. Maar hij begint nooit zelf te vechten; hij heeft gewoon de uitstraling en het zelfvertrouwen die anderen ontmoedigen.

‘Gefeliciteerd,’ zegt hij. ‘Dat was echt op het nippertje.’

‘Duke was al aan zijn laatste maaltijd begonnen toen het telefoontje kwam. Hij moest snel dooreten.’

‘Maar je leek vrij zeker van je zaak.’

‘Ik deed alsof, als een doorgewinterde stoere advocaat. Maar ik had de kriebels in mijn maag.’

‘Over je maag gesproken, je bent vast uitgehongerd.’

‘Inderdaad. Ik heb Carter gebeld zodra ik de gevangenis uit was. Kon me niet beheersen.’

Hij fronst even en zegt: ‘Oké. Daar had je vast een goede reden voor.’

‘Geen goede reden, maar ik was gewoon te nijdig om het niet te doen. Die vent zat daar de minuten af te tellen tot Duke de naald kreeg. Kun je je voorstellen hoe dat is, dat je de echte moordenaar bent en dat je gewoon vrolijk aan de zijlijn zit te juichen als iemand anders wordt geëxecuteerd? We moeten hem te pakken nemen, Frankie.’

‘Gaan we ook doen.’

De serveerster komt eraan. Ik bestel eieren en koffie, en Frankie wil pannenkoeken en worst.

Hij weet net zoveel over mijn zaken als ik. Hij leest elk dossier, elk memo, elk rapport en elk procesverslag. Frankie vindt het leuk om naar een stadje als Verona, Alabama, te gaan, waar niemand hem ooit heeft gezien, en daar op zoek te gaan naar informatie. Hij is nergens bang voor, maar neemt nooit risico's, omdat hij niet gepakt wil worden. Zijn nieuwe leven is te goed en zijn vrijheid vooral waardevol doordat hij die zo lang heeft moeten missen.

‘We moeten Carters DNA te pakken krijgen,’ zeg ik. ‘Hoe dan ook.’

‘Weet ik, ben ik mee bezig. Je hebt wat rust nodig, baas.’

‘Wanneer niet? En we weten allebei heel goed dat ik als advocaat zijn DNA niet op illegale wijze kan verkrijgen.’

‘Maar ik wel, zeker?’ Hij glimlacht en neemt een slok koffie.

De serveerster brengt mijn koffie en schenkt mijn kopje vol.

‘Misschien. Dat bespreken we later wel. De komende weken zal hij doodsbang zijn door mijn telefoontje. Dat verdient hij. Op een bepaald moment zal hij een fout maken en dan zijn wij in de buurt.’

‘Waar ga je nu naartoe?’

‘Savannah. Daar blijf ik een paar dagen en daarna ga ik naar Florida.’

‘Florida. Seabrook?’

‘Ja, Seabrook. Ik heb besloten die zaak aan te nemen.’

Frankies gezicht verraadt nooit veel, hij knippert zelden en zijn stem is rustig en vlak, alsof hij elk woord afweegt. Overleven in de gevangenis vereiste een pokerface en lange perioden van eenzame opsluiting waren gebruikelijk. ‘Weet je het zeker?’ vraagt hij. Het is duidelijk dat hij twijfels heeft over Seabrook.

‘Die man is onschuldig, Frankie. En hij heeft geen advocaat.’

Ons eten wordt gebracht en we houden ons bezig met boter, siroop en pittige saus. De zaak-Seabrook ligt al bijna drie jaar op ons kantoor terwijl wij, het personeel, bespreken of we de zaak wel of niet willen aannemen. Dat is niet ongebruikelijk in ons werk. Guardian wordt natuurlijk bestookt met post van gevangenen uit vijftig staten, die allemaal beweren dat ze onschuldig zijn. De grote meerderheid is dat niet, dus screenen we de zaken en screenen ze nog een keer. We maken een zorgvuldige selectie en nemen alleen de zaken aan met de sterkste aanwijzingen van onschuld. En toch vergissen we ons weleens.

Frankie zegt: ‘Het kan daar behoorlijk gevaarlijk worden.’

‘Ik weet het, maar we zitten er al een hele tijd tegenaan te hangen en ondertussen is hij zijn dagen aan het tellen en zit hij iemand anders’ straf uit.’

Frankie kauwt op zijn pannenkoekjes en knikt een beetje, nog steeds niet overtuigd.

Ik vraag: 'Wanneer zijn we ooit weggelopen voor een stevig gevecht, Frankie?'

'Misschien is dit het moment om dat wel te doen. Je weigert immers elke dag zaken. Misschien is deze zaak gevaarlijker dan al die andere. En je weet zelf ook dat je meer dan genoeg potentiële cliënten hebt.'

'Ben je soft aan het worden?'

'Nee. Ik wil alleen niet dat je iets overkomt. Mij ziet niemand ooit staan, Cullen, want ik leef en werk in de schaduw. Maar jouw naam staat op de pleidooien. Als je begint te spitten in een gevaarlijk stadje als Seabrook kun je een paar nare figuren op stang jagen.'

Ik glimlach en zeg: 'Des te meer reden om het wel te doen.'

De zon is al opgekomen als we het café verlaten. Op de parkeerplaats omhelzen we elkaar en nemen afscheid. Ik heb geen idee waar hij naartoe gaat, maar dat is juist het leuke aan Frankie. Hij wordt elke ochtend wakker, bedankt God voor zijn geluk, stapt in de cabine van zijn nieuwe model pick-up en rijdt de zon achterna.

Zijn vrijheid geeft me kracht en blijft me stimuleren. Zonder Guardian Ministries zou hij nog steeds in de gevangenis zitten weg te rotten.